

การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล
สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ : การวิจัยแบบผสมวิธี
Development of Life Skills in Digital of Student Teachers in
Rajabhat University: Mixed Methods Research

ศิริพร เกตุสรนัย¹ และ วัชรภรณ์ เรืองสิทธิ์²

Siriporn Ketsanoi¹ and Watcharaporn Ruangsit²

คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Faculty of Education, Surindra Rajabhat

E-mail: watcharaporn.rua@gmail.com

Received June 27, 2023; **Revised** October 3, 2023; **Accepted** November 15, 2023

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components and indicators of life skills in the digital of student teachers at Rajabhat University; and 2) to develop and verify the quality of life skills assessment in the digital. This research was mixed-methods research. The sample consisted of 840 four-year student teachers studying in the first semester of the academic year 2022 in the Faculty of Education, Rajabhat University. The sample was obtained by multistage random sampling. The instrument used for data collection was a life skill in the digital age. Data were analyzed using statistics to determine the mean, standard deviation, correlation coefficient, confirmatory factor analysis, and content analysis.

The findings indicated that 1) components and indicators of life skills in the digital age for Rajabhat University student teachers consisted of 4 components: 1.1 Decision-making and problem-solving skills using critical thinking; 1.2 Emotional and stress management skills; 1.3 Self-awareness skills; and 1.4 Information, media, and technology skills. 2) The developed model for measuring life skills in the digital age for the Rajabhat University student teachers was consistent with empirical data as reflected by the parameters as follows: $\chi^2 = 15.28$, $df = 31$, $p = 0.99$, $\chi^2/df = 0.49$, $RMSEA = 0.00$, $RMR = 0.02$, $GIF = 0.99$, $AGIF = 0.99$.

Keywords: Measurement; Life skills in the digital age; Student teachers

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 840 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดแบบใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ 1.2 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด 1.3 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง 1.4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และ 2) โมเดลการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครู มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่า : $\chi^2 = 15.28$, $df = 31$, $p = 0.99$, $\chi^2/df = 0.49$, $RMSE = 0.00$, $RMR = 0.02$, $GIF = 0.99$, $AGIF = 0.99$

คำสำคัญ: แบบวัด; ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล; นักศึกษาครู

บทนำ

ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญ นับว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่จะเผชิญกับสภาพการณ์และการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ทั้งนี้องค์การอนามัยโลกได้กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตหลักหรือทักษะชีวิตที่เป็นแกน (Core Life Skills) ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตของประชากรทั่วโลกไว้ 10 ประการ ได้แก่ การสร้างการตัดสินใจ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตนเอง ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เผชิญกับอารมณ์และการจัดการความเครียด (WHO, 1994) ซึ่งความสามารถทั้งหลายเหล่านี้ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของทุกคนเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์เป็นเครื่องมือที่แต่ละบุคคลต้องใช้ในการรับรู้และตอบสนองกับสถานการณ์ เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต (Samutvanich, 2017) ทักษะชีวิตเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญ แต่มีการให้ความหมายและองค์ประกอบที่แตกต่างกันในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความหมายของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของของนักศึกษาครู ว่าเป็นความสามารถในการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี โดยมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณความสามารถในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดความตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่นและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม แห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต (Panich, 2012)

จากความสำคัญดังกล่าวสถาบันการผลิตและพัฒนาครูจึงได้มีความพยายามอย่างยิ่งในการสร้างคุณภาพให้กับนิสิตและนักศึกษาของตนเองมีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ และด้วยกระบวนการที่หลากหลายกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนในลักษณะการถ่ายทอดความรู้ผ่านผู้สอน สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ที่จำเป็น อีกประการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพนิสิตนักศึกษาครู คือการจัดกระบวนการสังเกตการณ์ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งจะเป็นการสร้างทักษะการสอนและการปฏิบัติงานในวิชาชีพที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นสภาพความจริง ตลอดจนการนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ต่อไป โดยพบว่าเมื่อนิสิต นักศึกษาครูส่วนใหญ่ผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้วจะทำให้เกิดความแข็งแกร่งทางวิชาการและวิชาชีพเพิ่มขึ้น กระบวนการดังกล่าว ถือเป็นสาระที่สำคัญในการเสริมสร้างความเป็นครูที่สมบูรณ์ ซึ่งถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรของคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสร้างครูที่เก่ง และมีความรู้เพียงพอสำหรับเป็นผู้จัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ภายในหลักสูตรจะแสดงรายละเอียดของความเป็นมาของหลักสูตรซึ่งจะเป็นส่วนนำเสนอให้เห็นความสำคัญที่นำมาเป็นหลักในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาครู นอกจากนี้หลักสูตรยังระบุวิชาที่จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในด้านวิชาการและวิชาชีพเอาไว้อย่างเหมาะสมกับนักศึกษาครูในแต่ละสาขาวิชา คณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสถาบันการผลิตและพัฒนาครูมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเพื่อคัดสรรกระบวนการในการเสริมสร้างทักษะทางวิชาชีพแก่นิสิต นักศึกษาครู คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยคณะกรรมการฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกแห่งได้มีการวางแผนถอดบทเรียนจากนักศึกษาครูที่เข้าสู่กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู โดยการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำมาวางแผนกระบวนการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาครูในรุ่นต่อไป

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต นับตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาสู่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงานและวัยชรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องปลูกฝังและต้องสร้างคุณค่าให้กับตนเองและเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ และในขณะเดียวกันก็จะได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต ทั้งปัจจุบันและอนาคต โดยปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีการวางแผนการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครู เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สถาบันผลิตครูมีการผลิตครูที่สอดคล้องกับความต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบัน หลักสูตรใหม่และการเรียน ในโลกยุคใหม่ เพื่อผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุถึงเป้าหมาย โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาครู ควรร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาดังแต่เริ่มต้น เพื่อให้สถาบันการศึกษาฝ่ายผลิตเข้าไปรับผิดชอบผลิต (บัณฑิตครู) ของตนเองที่เป็นครูในระบบ ซึ่งอาจจะขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอนบางประการหรืออาจจะมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือเพิ่มเติมความรู้ใหม่ๆ ให้กับครูเพื่อให้ครูในระบบมีความรู้ความสามารถ และทักษะที่ทันสมัยสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Duangwiset, 2016)

ในประเด็นเรื่องการวัดทักษะชีวิตนั้นยังไม่มีผู้คิดค้นเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานในการวัดทักษะชีวิตของนักศึกษาครู ส่วนใหญ่เครื่องมือวัดทักษะชีวิตที่เป็นมาตรฐานจะมีเฉพาะในกลุ่มเยาวชนหรือนักเรียนในสถานศึกษาดังนั้นผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สามารถกำหนดเป้าหมายในการตรวจสอบและประเมินผลทักษะชีวิตของนักศึกษาครูตามสภาพจริงได้ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินสำหรับนักศึกษาครูได้สอดคล้องกับโลกในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงได้ทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งของทักษะชีวิตของนักศึกษาครูซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและสถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่ประกอบอาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมเศรษฐกิจดิจิทัลเช่นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ 1.2 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การจัดการความเครียด การเผชิญความโกรธ การควบคุมอารมณ์ตนเอง 1.3 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การรู้จักจุดดี จุดด้อยของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การภูมิใจในความสามารถของตนเอง และ 1.4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่กำลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 คณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ และกำหนดขนาดตัวอย่างโดยพิจารณาตามสูตรของ Hair และคณะ (Tirakanan, 2012) จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 840 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage random sampling)

ขอบเขตด้านพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4 ภาค ประกอบด้วย (1) ภาคเหนือ (2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3) ภาคกลาง และ (4) ภาคใต้

ขอบเขตด้านเวลา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ในช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2565

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล

Forum (2016) กล่าวว่า คุณลักษณะและทักษะชีวิตในโลกยุคดิจิทัล หรือ "ความฉลาดทางดิจิทัล" (Digital Intelligence: DQ) ที่จำเป็นสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 แบ่งเป็น 8 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง Digital Citizen Identity) ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง เช่น การเผยแพร่และการรักษาข้อมูลโดยคำนึงถึงชื่อเสียงของตัวเองตัวตนและความเป็นจริง เพื่อไม่ให้ข้อมูลเหล่านั้นย้อนกลับมาทำความเสียหายให้ตัวเองในภายหลัง

2. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) ความสามารถในการบริหารเวลาที่ใช้ อุปกรณ์ยุคดิจิทัล และสามารถการทำงานที่หลากหลายในเวลาเดียวกันได้ เช่นการแบ่งเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ หรือแท็บเล็ต

3. ทักษะในการรับมือกับการคุกคามทางโลกออนไลน์ (Cyberbullying Management) ความสามารถในการรับรู้ และรับมือการคุกคามข่มขู่บนโลกออนไลน์ได้อย่างชาญฉลาด เช่น รู้เท่าทันภัยที่มากับอินเทอร์เน็ต ไม่ส่งข้อมูลสำคัญให้กับมิจฉาชีพจนตัวเองตกเป็นเหยื่อ

4. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ (Cybersecurity Management) ความสามารถในการป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งและป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการโจมตีออนไลน์ได้ เช่น การรู้จักตรวจสอบไวรัสและอัปเดตโปรแกรมกำจัดไวรัสเป็นประจำสม่ำเสมอ

5. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) มีดุลพินิจในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น เช่น การรักษาข้อมูลส่วนตัวของตัวเองในคอมพิวเตอร์โดยการใส่รหัสไว้อย่างเหมาะสม

6. ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking) ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาดีและข้อมูลที่เข้าข่ายอันตรายข้อมูลติดต่อออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้ เช่น การตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากโลกอินเทอร์เน็ตให้ถูกต้องก่อนที่จะแชร์ให้คนรู้จัก

7. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ถูกใช้งานมีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้ด้วยความรับผิดชอบ เช่น การไม่ใช้ช่องทางสังคมออนไลน์ไปก่อความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น เพราะทราบว่าการทำเช่นนี้ จะโดนฟ้องร้องและส่งผลเสียต่อตัวเอง

8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy): ความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นบนโลกออนไลน์ เช่น การแสดงความคิดเห็นในกระดานข้อความด้วยความสุภาพและคิดถึงจิตใจของผู้อ่านคนอื่น ไม่พิมพ์คำที่เสียสติ ใหร้าย หรือประชดประชันโดยเฉพาะในเรื่องที่ละเอียดอ่อน

จะเห็นได้ทักษะอันนำไปสู่ความฉลาดทางดิจิทัล นั้นจะคำนึงถึง การใช้ข้อมูลความถูกต้องของข้อมูล การรักษาข้อมูล และการรับผิดชอบต่อข้อมูลที่ตัวเองเผยแพร่ เป็นหลักใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาปัจจุบันที่เกิดจากการใช้สื่อดิจิทัลอย่างไม่เหมาะสม เช่น การใช้สื่อดิจิทัลไปหลอกลวงหรือโจมตีผู้อื่น การเสพติดสื่อ และการเผยแพร่ข้อมูลโดยไม่ตรวจสอบ ทำให้เกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งถ้าคนรุ่นใหม่สามารถมีความฉลาดทางดิจิทัล ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ไม่น่าโลกอินเทอร์เน็ตอาจเป็นสวรรค์ของชุมชนแห่งความรู้ที่ดีต่อไปในอนาคตก็เป็นได้ ทักษะในยุคดิจิทัลถือเป็นทักษะร่วมของทุกคนในสังคม ทุกภาคส่วนควรสร้างและหาโอกาสที่จะนำเอาข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการร่วมกันวางกรอบแผนงาน โดยเฉพาะสถานการณ์วันที่เด็กกับเทคโนโลยีดิจิทัลมีความใกล้ชิดกันมากจนเกินกว่าจะแยกกันออก สิ่งสำคัญคือการเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเด็ก เพื่อเพิ่มโอกาสและศักยภาพด้านดิจิทัลและการแข่งขันให้กับประเทศไทยอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับ นักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ : การวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้วิธีการการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method

research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะชีวิตและเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

(1) ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อบริยายและระบุตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

(2) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและด้านทักษะชีวิตทั้งที่เป็นนักวิชาการ ผู้บริหาร และอาจารย์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความหมายของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลและตัวชี้วัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสร้างแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

(1) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามองค์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด 3) ด้านทักษะการตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น 4) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

(2) ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเพื่อวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล แล้วนำแบบวัดเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะชีวิต จำนวน 3 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 2 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและตัวเลือก รวมทั้งความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

(3) นำแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order confirmatory factor analysis)

(4) นำแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ที่ผ่านการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

(5) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

(1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นข้อคำถามปลายเปิด ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ

(2) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ มีค่าความสอดคล้องของเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 จำนวน 57 ข้อ โดยจำนวนข้อคำถามแบ่งตามองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ด้านทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 10 ข้อ

2.2 ด้านทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด จำนวน 13 ข้อ

2.3 ด้านทักษะการตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น จำนวน 15 ข้อ

2.4 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จำนวน 19 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(1) ผู้วิจัยขอหนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินว่าข้อมูลที่ได้รับแต่ละครั้งสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ครบถ้วนหรือไม่ หากข้อมูลไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยจะปรับข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์รายต่อไป

(2) ขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากคณบดีแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อแจ้งให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบและขอความร่วมมือในการตอบแบบวัด

(3) จัดเตรียมแบบวัดให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละครั้ง โดยกำหนดเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

(4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกำหนดการจำนวน 2 ครั้ง ดังนี้ 4.1 ทดลองครั้งที่ 1 นำแบบวัดไปทดลองใช้ (tryout) กับนักศึกษาจำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) 4.2 ทดลองครั้งที่ 2 นำแบบวัดไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 840 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis) และสร้างเกณฑ์ปกติในการแปลความหมายคะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

(1) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอในรูปแบบของการสังเคราะห์สรุปความ

(2) ตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิต โดยหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหา ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก

(3) ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่าจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

โดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ 1.2 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การจัดการความเครียด การเผชิญความโกรธ การควบคุมอารมณ์ตนเอง 1.3 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การรู้จักจุดดี จุดด้อยของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง การภูมิใจในความสามารถของตนเอง และ 1.4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของตัวอย่างในภาพรวม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Table 1 Result analysis of compositions and indicators of life skills in the digital age for Rajabhat University teacher students

องค์ประกอบทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล (Composition of life skills in the digital age)	ตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล (Indicators of life skills in the digital age)
1. ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมี วิจารณญาณ (Making decision and solving problem skills by using critical thinking)	- ทักษะการตัดสินใจ (Decision making) - การแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking)
2. ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด (Emotion and Stress Management)	- การจัดการความเครียด (Coping with stress) - การเผชิญความโกรธ (Coping with anger) - การควบคุมอารมณ์ตนเอง (Emotional self-regulation)
3. ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness)	- การรู้จักจุดดี จุดด้อยของตนเอง (Strengths and weaknesses) - การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem) - การภูมิใจในความสามารถของตนเอง (Self confidence)
4. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, media and technology skills)	- การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information literacy) - การรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) - การรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and communication technology literacy)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับ
นักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ การหาคุณภาพของแบบวัดกระทำโดยนำข้อคำถามทั้งหมดหาความเที่ยงตรงเชิง
เนื้อหา (Content validity) ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดในแต่ละองค์ประกอบมีค่า ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดย
ใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่า 0.954 องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด มีค่า
0.964 องค์ประกอบ 3 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง มีค่า 0.976 และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและ
เทคโนโลยี มีค่า 0.986 และแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่า 0.992

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู

Table 2 Estimate of Parameter and statistics in measurement model of life skills in the digital age for Rajabhat University teacher students

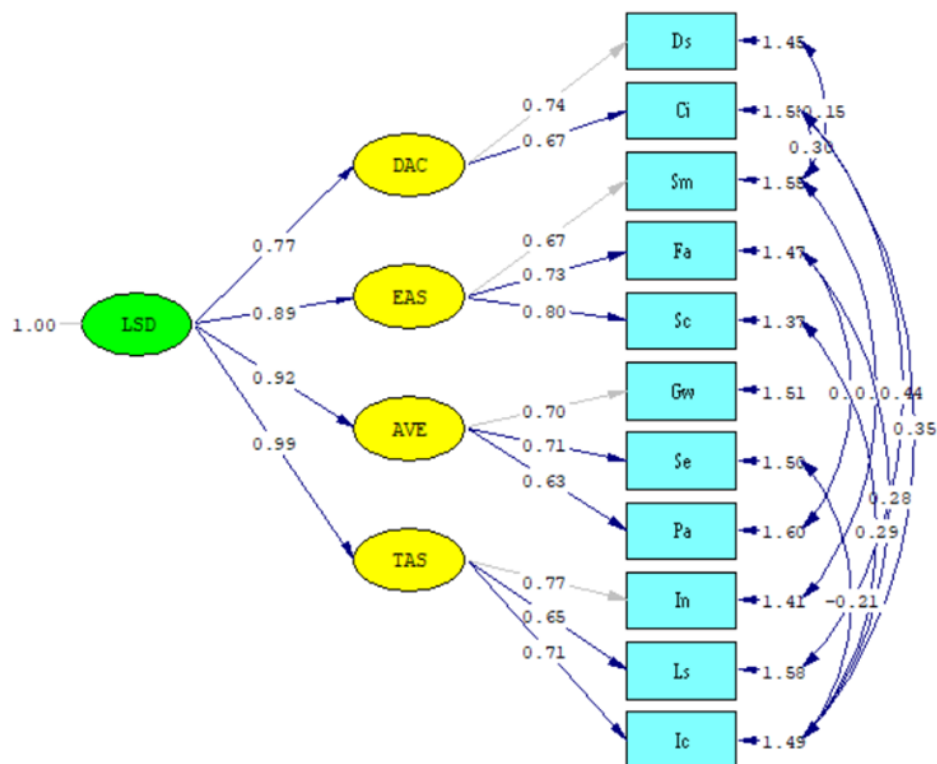
ตัวแปรสังเกตได้ (Observable Variable)	องค์ประกอบทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ (Compositions and indicators of life skills in the digital age for Rajabhat University teacher students)			
	b _{sc}	SE	t	ความเที่ยง (R ²)
อันดับที่ 1 (Order 1)				
Ds	0.74**	<-->	<-->	0.58
Ci	0.67**	0.03	5.17	0.53
Sm	0.67**	<-->	<-->	0.52
Fa	0.73**	0.02	6.09	0.56
Sc	0.80**	0.03	6.33	0.62
Gw	0.70**	<-->	<-->	0.54
Se	0.71**	0.03	6.73	0.55
Pa	0.63**	0.02	6.32	0.60
In	0.77**	<-->	<-->	0.59
Ls	0.65**	0.02	6.57	0.51
Ic	0.71**	0.03	6.68	0.56
อันดับที่ 2 (Order 2)				
DAC	0.77**	0.03	7.17	0.60
EAS	0.89**	0.02	7.42	0.80
AVE	0.92**	0.02	8.86	0.94
TAS	0.99**	0.03	9.46	0.98

Chi-Square = 15.28, df = 31, p = 0.99, χ^2/df = 0.49, RMSEA = 0.00, RMR = 0.02, GFI = 0.99, AGFI = 0.99

หมายเหตุ: **p<.01, bsc หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

เครื่องหมาย <--> หมายถึง พารามิเตอร์บังคับจึงไม่รายงานผลค่า SE และ t

Note: **p<.01, bsc mean Standardized Factor Loading, <--> mean constrainer parameter not reporting the results SE and t

Chi-Square=15.28, df=31, P-value=0.99188, RMSEA=0.000

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู

Figure 1. Model measurement of life skills in the digital age for Rajabhat University teacher students

From: Author

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของโมเดลการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 11 ตัวบ่งชี้พบว่ามีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.63- 0.80 มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.52-0.62 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.77-0.99 องค์ประกอบทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด (0.99) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง (0.92) องค์ประกอบทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด (0.89) และองค์ประกอบทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ (0.77) ตามลำดับ ทั้งนี้ องค์ประกอบทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด 3) ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง และ 4) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด เป็นทักษะเกี่ยวกับความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคลรู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุม อารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลักเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง เป็นทักษะเกี่ยวกับการรู้จักความถนัดความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบ และทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นทักษะที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการปฏิบัติด้านเทคนิคในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการปฏิบัติจำเป็นต้องใช้ทักษะการคิด โดยเป็นการคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูงเพื่อปฏิบัติอย่างเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้งานเทคโนโลยี มีการคิด แบบสร้างสรรค์เพื่อสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การทำงานและการมีปฏิสัมพันธ์กันได้โดยสะดวก จึงต้องมีทักษะในการทำงานร่วมกัน และการตระหนักรู้ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งานดิจิทัลทั้งความปลอดภัยของตนเองและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panich (2012), Office of Academic and Educational Standards (2011), and WHO (1999) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบทักษะชีวิตทั้ง 4 องค์ประกอบ มาเป็นทักษะที่นำมาเสริมสร้างพลังในตนเอง ให้บุคคลรู้จักการแก้ปัญหาพฤติกรรม และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนเพื่อตอบสนองต่อการพัฒนาคุณลักษณะของคนยุคใหม่ที่พึงประสงค์ให้มีคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณ มีทักษะชีวิต มีวิสัยทัศน์ โดยใช้ทักษะชีวิตเป็นแนวทางการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดประกอบด้วยข้อถาม จำนวน 57 ข้อ ทั้งนี้แบบวัดที่พัฒนาขึ้นเป็นประเภทที่ไม่ใช่แบบทดสอบ โดยเป็นแบบวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มีลักษณะเป็นรายการที่ระบุพฤติกรรมหรือลักษณะบ่งชี้ทักษะสำคัญที่ต้องการวัด มีการระบุระดับคุณภาพหรือความสมบูรณ์ของทักษะว่าอยู่ในระดับใด และการประเมินแบบวัดเป็นไปตามหลักและทฤษฎีการสร้างแบบวัด นอกจากนี้ใช้วิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้ตัวแบบแผนสำรวจบุกเบิกเพื่อพัฒนาเครื่องมือ (Exploratory design: Instrument development model) ซึ่งประยุกต์จากตัวแบบการวิจัยแบบผสานวิธี (Prasertsin, 2014; Creswell, Plano & Vick, 2011) โดยข้อคำถามทั้งหมดผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 มีความเชื่อมั่น (Reliability) ทุกข้อคำถามอยู่ในระดับยอมรับได้ และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ขององค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.77 และสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับสอง พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน อยู่ในช่วง

0.63–0.80 ซึ่งนับได้ว่ามีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้สร้างแบบวัดได้ ซึ่งกระบวนการพัฒนาแบบวัดนี้เป็นไปตามทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับทั้งการหลักการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Tirakanan (2012) และวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบของ Gagne & Hancock (2006) การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ จำนวน ร้อยละ และการวิเคราะห์สถิติบรรยายเพื่อนำเสนอค่าพื้นฐานสถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous data) ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เพื่อคุณลักษณะการกระจาย และการแจกแจงของตัวแปร รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้วยการใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรเพื่อพิสูจน์โครงสร้างตามนิยามเชิงทฤษฎีและความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงที่เป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันมากในการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทางจิตวิทยา

สรุปผล

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่ามี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ การจัดการความเครียด การเผชิญความโกรธ และการควบคุมอารมณ์ตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ การรู้จักจุดดี จุดด้อยของตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และการภูมิใจในความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร

2. การพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแบบวัดโดยการวิเคราะห์โมเดลการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.77 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.63–0.80 ซึ่งนับได้ว่ามีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้สร้างแบบวัดได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรกำหนดนโยบายส่งเสริมทักษะชีวิตแก่ผู้เรียนในทุกระดับชั้น เพื่อส่งเสริมความรู้และประสบการณ์จนกลายเป็นทักษะติดตัวของผู้เรียน โดยเฉพาะองค์ประกอบที่ 4 ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งพบว่านักศึกษาครุส่วนใหญ่มีทักษะด้านนี้อยู่ในระดับมากแต่เป็นทักษะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดใน 4 ทักษะ และตัวบ่งชี้การการรู้เท่าทันสารสนเทศ เป็นตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศและใช้

สื่อดิจิทัลในการเรียนการสอน การสนับสนุนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งจัดเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชาเฉพาะ หรือบูรณาการในการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการวัดและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการจะได้แก้ไขได้ทันที่

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรนำแบบวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ มาใช้วัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู เพื่อให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งทักษะชีวิตใน แต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ นำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ในองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ และอาจประเมินผลโดยการวัดอีกครั้งเมื่อนักศึกษาครูจบการศึกษาหรือเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 4 เพื่อทราบผลการพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลของนักศึกษาว่าเหมาะสมต่อการทำงานเมื่อจบการศึกษาแล้วหรือไม่

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแบบวัดไปใช้ในการวัดทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อประเมินศักยภาพ หรือวางแผนในการพัฒนาครูของหน่วยงานให้มีทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัลและองค์ประกอบต่าง ๆ ของทักษะชีวิต ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาโดยใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง และทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จากการรับรู้และทัศนคติของนักศึกษาครู เพื่อหาความสอดคล้องในการกำหนดตัวแบบที่จะใช้เป็นแนวทางทักษะชีวิตใน ยุคดิจิทัลแก่นักศึกษาครูที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของนักศึกษาครูมากที่สุด

2. ควรมีการวิจัยพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏอย่างต่อเนื่อง

3. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับครู และแบบวัดกับนักศึกษาครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในการศึกษารังต่อไปจึงควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและลึกซึ้งมาสนับสนุนข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงปริมาณ

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้มีองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Figure 2. Compositions and indicators of life skills in the digital age for Rajabhat University teacher students

From: Author

References

- Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., & Vick, L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). SAGE.
- Daniel, L. G. (1989). *Comparisons of Exploratory and Confirmatory Factor Analysis*. In Peper Presented at the Annual Meeting of the Mid-South Educational Research Association, Little Rock, 8-10 November 1989. https://www.academia.edu/69417181/Comparisons_of_exploratory_and_confirmatory_factor_analysis

- Duangwiset, B. (2016). *The development of a teaching model emphasizing to promote life skills for teacher students of Rajabhat University*[Doctoral dissertation, Naresuan University].
- Forum, W. E. (2016). *Fostering social and emotional learning through technology*. Cenveo.
- Gagne, P., & Hancock, G. R. (2006). Measurement model quality, sample size, and solution propriety in confirmatory factor models. *Multivariate Behavioral Research*, 41(1), 65–83. DOI:10.1207/s15327906mbr4101_5
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International.
- Office of Academic and Educational Standards. (2011). *Guidelines for developing life skills, integrating teaching and learning in 8 groups of learning subjects*. Agricultural Cooperative Assembly Printing House, Thailand.
- Panich, W. (2012). *The approach to creating learning for students in the 21st century*. Sodsri-Saritwong Foundation.
- Panich, W. (2012). *Ways of creating learning for students in the 21st century*. Sodsri-Saritwong Foundation.
- Prasertsin, A. (2014). *Integrated appraisal research in the collection of methodology and theory articles for behavioral research in organizations*. Thai Samphan Printing House.
- Samutvanich, C. (2017). *Enjoy to know*. Vajiravudh College.
- Tirakanan, S. (2012). *Multivariate analysis in social science research*. Chulalongkorn University.
- World Health Organization. (1994). *Life skills education in schools*. World Health Organization.
- World Health Organization. (1999). *Life skill education for children and adolescents in school*. World Health Organization.